

УДК: 373.21(73)+373.21(71)

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2\(7\)-569-580](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2022-2(7)-569-580)

Рудницька-Юрійчук Ірина Романівна кандидат педагогічних наук, асистент кафедри педагогіки та психології дошкільної освіти, факультет педагогіки, психології та соціальної роботи, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, вул. Рівненська, 14, м. Чернівці, тел.: (0372) 50-94-31, <https://orcid.org/0000-0003-0876-7751>

ВНЕСОК УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ В ОРГАНІЗАЦІЮ ТА РОЗБУДОВУ НАЦІОНАЛЬНОГО ДОШКІЛЛЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ДІАСПОРІ США ТА КАНАДИ

Анотація. Ціллю української виховної системи в США і Канаді українці вбачали виховання повноцінної української людини, яка в новій країні поселення, не тільки через лояльність, а і в повній любові до новопродбаного батьківщини, матиме також любов до країни свого походження і не позбудеться вартості українця. Оскільки дитячий вік, а особливо дошкільний вік, є тим періодом, коли закладаються основи всіх основ, то його не можна упускати ні в плані навчання, ні в плані виховання в першу чергу. Звичайно, що це завдання не з легких, та воно цілком можливе до здійснення, якщо батьки, які виховують у новій країні вже тут народжених дітей, є свідомі того, що і вони, і їх діти це частина української нації. В тих родин, де українська мова є природною та постійно вживаною, українська книжка уживана і рідні звичаї зберігаються, знання рідного дає певне почуття гордості, духовного багатства і підтримки.

Безперечно, сім'я завжди відіграє найважливішу роль у вихованні дитини. Однак в умовах діаспори далеко не всі сім'ї можуть дати дитині належне виховання саме в національному дусі, з урахуванням надбань етнічної культури. У цьому випадку доброю нагодою стає дошкільний виховний заклад. Туди українська мати могла приводити дитину вже на третьому році життя, щоб дитина дружила з рівними собі, пізнавала хто вона, набувала почуття приналежності до українського народу і самостійності, вивчала рідну мову.

Це почесне завдання – виховання української людини взяли на себе СУА (Союз Українок Америки) та СУК (Союз Українок Канади). Ці жіночі організації є складовими СФУЖО (Світова Федерація Українських Жіночих Організацій). Дана федерація постала 1948 року у Філадельфії на Світовому Конгресі Українського Жіноцтва з метою згуртувати українське жіноцтво у всьому світі по своїх організаціях, координувати їх працю, репрезентувати їх перед своїм громадянством і світом, а також вести працю в обороні українського народу.

Ключові слова: виховання, діаспора, діти дошкільного віку, жіночі організації, закордонні українці, українське дошкільля.

Rudnytska-Yuriichuk Iryna Romanivna Ph.D in Pedagogical Sciences, Assistant of Department of Pedagogy and Psychology Preschool, Faculty of Pedagogy, Psychology and Social Work, Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Rivnens`ka St., 14, tel.: (0372) 50-94-31, <https://orcid.org/0000-0003-0876-7751>

CONTRIBUTION OF UKRAINIAN WOMEN'S ORGANIZATION IN THE BUILDING AND DEVELOPMENT OF THE NATIONAL PRESCHOOLERS OF UKRAINIAN DIASPORA IN USA AND CANADA

Abstract. Ukrainians considered the goal of Ukrainian educational system in the U.S. and Canada to be in educating of full-fledged Ukrainian person who in a new country of residence, not only because of loyalty, but feeling love for the newly acquired motherland, will also love the country of his origin and will not get rid of the value of the Ukrainian. As the child age, especially preschool age is the period when all the basics are founded, it should not be missed either in the terms of training, or primarily in the terms of education. Of course, this is not an easy task, but it is quite possible to implement if the parents who bring up the children born already in a new country are aware that they and their children are part of the Ukrainian nation. In those families where Ukrainian is a natural and constantly used language, Ukrainian book is used and native customs are preserved, knowledge of native gives some sense of pride, spiritual wealth and support.

Of course, family always plays a crucial role in a child's upbringing. However, in the Diaspora, not all families can give the child a proper education in the national spirit taking into consideration the ethnic heritage of cultures. In this case preschool educational institution is a good opportunity. Ukrainian mother could take her child there from the age of three to urge her child to make friends with other children as an equal, to learn who they are, to get the sense of belonging to the Ukrainian people and independence by studying native language.

The Ukrainian National Women's League of America (UNWLA) and Ukrainian Women's Organization of Canada (UWOC) has taken this honorable responsibility – educating of Ukrainian person. It should be noted that the UNWLA (Ukrainian National Women's League of America) and UWOC (Ukrainian Women's Organization of Canada) are one of the components of WFUWO (World Federation of Ukrainian Women's Organizations). This federation was founded in 1948 in Philadelphia at the World Congress of Ukrainian Women to unite Ukrainian women by means of their organizations all over the world, to coordinate their work and represent them for their citizens and foreign world, as well as to work for protection of the Ukrainian people.

Keywords: education, diaspora, preschool children, women's organization, overseas Ukrainians, Ukrainian preschool.

Постановка проблеми. Дані наукового пошуку засвідчують, що українські

жінки-піонерки, які приїхали до США та Канади під час першої хвилі еміграції (90-ті р.р. XIX ст. – 10-ті р.р. XX ст.), в період адаптації в систему приймаючого суспільства займались важкою фізичною, іноді непосильною працею поряд із чоловіками, а досить часто і замість них.

І все ж слід зазначити, що навіть у цих надзвичайно складних соціально-побутових обставинах українська жінка не тільки піклувалася про свою родину, її добробут та фінансове забезпечення. Уже з перших років проживання в еміграції вона залучалася і до розбудови країни проживання, і до діяльності новостворених українських громадських організацій як головного чинника збереження релігійного та національно-культурного життя поселенців, виховання підростаючих поколінь фізично здоровими і духовно багатими, здатними інтегруватися в суспільство країни проживання та протистояти асиміляційним процесам, що як соціальний фактор у середовищі української спільноти, за твердженнями канадських дослідників Михайла Марунчака та Манолія Лупула, проявляється переважно у трьох видах. Перший – асиміляція культурна – пристосування іммігрантів до чужого, переймання поведінки, способу мислення, звичок, уподобань, зацікавлень, мови від місцевих мешканців. Другий тип – асиміляція структурована, тобто налагодження особистих зв'язків із жителями нової країни, і, нарешті, третій – ототожнювальна – це психологічне перетворення, цілковита втрата своєї національної чи релігійної особливості [11], [18].

Аналіз періодичних джерел дає підстави констатувати, що відстані між українськими поселеннями були досить великі, тому батькам, які до того ж змушені були напружено працювати, щоб прогодувати свою сім'ю, доводилося викроювати час і можливості для здійснення національно-духовного виховання дітей як основи їх саморозвитку та, зрештою, і майбутнього української спільноти в країнах поселення.

Як уже традиційно водиться в українців, поруч із чоловіком стала Жінка-Мати. І. Бурачинська справедливо наголошує на тому факті, що такого роду нові умови життя жінка переборює важкими зусиллями, а це, у свою чергу, звичайно вплинуло і на рівень родинного життя. У той час, коли жінкою досягався добробут та необхідні матеріальні цінності, сімейні цінності підупадали, оскільки матері не завжди мали змогу повністю віддавати себе вихованню дітей, не завжди могли надати родинному домові затишку, що його він потребує [1, с.4]. Тим більше, що ті покоління жінок, які досягли повноліття після Другої світової війни, відчули на собі значний вплив соціальних змін у країнах поселення / народження. Дослідження свідчать, що типовий досвід жінок в освіті, шлюбі, батьківстві, роботі і громадянстві кардинально змінився, і у 1950-70 рр. життя жінок та їх можливості стали відрізнятися від тих, що мали попередні покоління. Статистика дослідження канадського населення показує, що відбувалось стабільне зростання участі жінок серед оплачуваної робочої сили впродовж усього XX століття. Що й позначилося на їх суспільному та родинному житті [10].

Зазначимо, що потяг поселенців до заробітку, до матеріального добробуту став явищем загрозливим не тільки для родинного життя, але й для виховання підростаючих поколінь, особливо народжених у діаспорі. Тому найбільш свідомі українці стверджували, що небезпека втратити їх буде набагато меншою, коли «передусім українська родина стане в центрі усієї виховної праці над дітьми й молоддю на чужині і коли кожний вияв її життя – у святкові дні чи в будні – буде сповнений глибокою моральною силою та українським духом». Водночас вони чітко усвідомлювали, що це нелегке завдання, позаяк «українська мати на еміграції, по народньому кажучи, несе на собі три вугли хати і в багатьох випадках змушують її до того тверді життєві умовини» [14, с.3]. Проте поширеним у перші десятиліття імміграції українців до США та Канади було й інше явище: чимало матерів «добровільно притушило домашнє вогнище, пішло з хати на заробітки для побільшення матеріальних користей, покидаючи свої діти на випадкові, ніким не контрольовані впливи чужого оточення» [14, с.3]. Цей процес, на переконання діаспорознавців, був абсолютно закономірним, зумовлений об'єктивними обставинами тогочасної іммігрантської дійсності, а також мав незворотній характер та з кожним роком набував усе більшого прискорення. Варто зауважити, що відомі випадки, коли ті ж самі матері, після року або двох «заробітної праці, вернулись назад до родини, щоб рятувати те, що занедбали, те, що дасться ще врятувати» [14, с.3].

Разом із тим необхідно зазначити, що вже від самого початку перебування на новій землі українські поселенці намагалися всіляко протистояти цим процесам і використовували всі можливості для збереження рідної мови та культури, для виховання морально здорового, національно свідомого покоління закордонних українців. З цією метою українські поселенці на північноамериканському континенті взялися активно організовувати освітні установи. При етнічних громадських організаціях і церковних громадах, при державних публічних школах вони організовували рідномовні суботні і недільні або парафіяльні, а де була можливість і цілоденні школи, кількість яких у 20-30-х р. минулого століття швидко зростала. У таких школах займалися навчанням дітей емігрантів української мови, їх національним вихованням як основою збереження етнічної самобутності [4, с. 9].

Проте навчання навіть у початковій школі українознавства вимагає підготовчого етапу – виховання дитини в національному дитячому садочку. Період дошкілля – це важливий підготовчий етап перед українською школою, а надалі – українською громадською роботою. Отже, за таку важливу справу – організацію та провадження дошкілля – взялися українські жіночі організації як Канади, так і США. Між цими організаціями велася постійна співпраця, адже завдання було спільним – зберегти нові покоління українців при українстві в англomовному оточенні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зародження системи українських дошкільних закладів у США і Канаді та еволюцію даного процесу розглядали у своїх дослідженнях І. Баєр, М. Грабко, О. Климишин, І. Пеленська,

Н. Пікас, Роман Чумак. Цінуючи результати наукових досліджень вищезазначених науковців, вважаємо за доцільне глибше дослідити та проаналізувати внесок українських жіночих організацій в координацію національного дошкілля у вільному світі.

Мета статті – дослідити та проаналізувати роль жіночих об'єднань в організації та розбудові системи українського національного дошкілля в українській діаспорі США та Канади.

Виклад основного матеріалу. Українські дошкільні заклади у вільному світі здебільшого організовувалися жіночими товариствами, передусім Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, в Канаді – Союз Українок Канади, в США – Союз Українок Америки. Найважливішим їхнім завданням була допомога матерям у вихованні молоді, а також збереження підростаючого покоління «при українстві та рідній вірі». Створення українських садочків і шкіл стало центром уваги жіночих організацій, які прагнули забезпечити українцям безперервне національне виховання й освіту підростаючих поколінь навіть в умовах новопродбаного батьківщини.

Ударним кличем для жіночих організацій на 1950 рік СФУЖО поклала справу збереження українських дітей від «винародовлення», а разом із цим – заснування дитячих садків. «Матерей і виховниць потребує державне законодавство та міжнародні взаємини, якщо у світі має панувати мир і справедливість» [12, с.4].

Звичайно, що у жіночих організацій на той час були важливіші справи, достойні більшої уваги, ніж заснування дитячих садків. Цілком логічно, що справою заснування мережі українських дошкільних виховних закладів мали б піклуватися відповідні установи, які засновували Рідні Школи, тобто освітні інстанції. Проте, на жаль, і громадянство, і педагогічні кола недооцінювали цієї справи [4, с.5], посилаючись на те, що не мають потрібного досвіду та потенціалу. «На жаль, ми не маємо ще належного розуміння для тієї ділянки, а особливо для творення світличок у місцях поселення українців. Найбільше віддані цій справі є деякі українські жіночі організації. У мало відрадних обставинах організують вони й ведуть тижневі світлички зі зайняттями один або три дні на тиждень» [3, с.11]. «От тому й повинні жіночі організації узятись за це діло, заки наші шкільні комітети й виховники зрозуміють ваги цієї справи, ми повинні ініціативу до того, найбільший вклад праці, припильнування цілої акції дати жіночій організації. Кому ж вона має бути ближча, як не нам, жінкам, що з нас не одна є матір'ю?» [8, с.5].

Організація та утримання цілоденного дитячого садка видалася справою не із легких з цілого ряду причин, проте жіночі організації шукали нових шляхів та підходів до утримання наймолодших українців у діаспорі при рідній мові і знаходили їх. Так, приміром, Організація Українок Канади імені Олени Басараб включила заснування садків у план своєї роботи на 1950 рік. В дотичній постанові управи знаходимо такий додаток: «де немає умов для постійного дитячого садка, повинні повстати «дитячі клуби», де дитвора сходилась би двічі

в тиждень на спільні гутірки або забави» [8, с.5]. На той час це звучало майже нереально – клуб для дітей. Але такий вид організації дітей дошкільного віку мав місце в Садбері, Онтаріо (Канада), започаткований відомим педагогом і громадською діячкою Оленою Залізняк. Вона збирала двічі на тиждень дітвора на пів дня до зали Народного Дому. Матері і діти приходили із задоволенням, адже такий вид розваги кардинально відрізнявся від часу, проведеного вдома. Дошкільнята звикали до свого гуртка, мали можливість удосконалити рідну мову. Проведення такого Клубу було досить успішною спробою і оптимальним варіантом у тому випадку, коли намагання організувати дитячий садок виявлялися безрезультатними. «Не лякаймося тут експериментувати. Треба пробувати, докладати всіх зусиль. Треба хотіти. А тоді матимемо дитячі садки і збережемо дітвора» [8, с.5].

Отже, українські громади, підтримувані жіночими організаціями, почали розбудову мережі українських дошкільних закладів. Проте недостатньо мати лише ентузіазм і бажання створювати дитячі садки. Така важлива справа опирається ще й на суттєві матеріальні потреби, адже як і будь-яке починання, така ідея вимагає фінансової підтримки. На перших порах групи дітей займалися у приміщеннях Українських Народних домів, церков, недільних шкіл, проте навчально-виховний процес був би неповноцінним без матеріально-технічної бази: іграшки, наочне приладдя, методична та дитяча література і т.ін.

У річному звіті СФУЖО за 1950 рік зазначається: «Великою журою нашого життя є тривога за молоде покоління. Нерозв'язним засобом є тут дитячі садки. Досі ні одна громада не зуміла цього урухомити на постійне. Тож завданням Федерації тепер працювати над розв'язкою цієї проблеми, устійнивши відповідний тип садку, дитячих клубів чи сходин» [7, с.20].

У Резолюціях ІХ Конвенції СУА (1950 р.) українське жіноцтво США наголошувало на важливості та необхідності піклування та підтримання національного виховання дітей. Конвенція закликає брати активну участь в організації «діточих садків» [16, с.24-25].

На ІV конгресі Комітету Українців Канади (КУК), що відбувся 1953 року, вперше узагальнювались досягнення канадських українців у справі національного дошкілля. У резолюціях конгресу зверталась увага на те, що «українська школа й дошкілля мають бути єдиними для всіх складових організацій КУК...». Далі наголошувалось, що «дитячі садки... є підставою релігійного й національного виховання, а також передумовою для культурної і громадської діяльності для наших дітей...» [17, с.241]. І тому конгрес закликав спільноту до розширення мережі дошкільних закладів.

У виховній ділянці ХІV Конвенції СУА (26-28.11.1965 р., Нью-Йорк) було надано особливої уваги справі відкриття та провадження світличок. Організатори дошкілля визнали, що це виявилось дуже нелегким завданням, адже перешкоджав брак і відповідного приміщення, і фахових сил, і розуміння батьків. Проте труднощі з часом вдалося долати [13, с.54]. Резолюції ХІV Конвенції пропонують скріпити акцію заснування дитячих світличок і

присвятити більше уваги вже існуючим; надавати великої уваги самоосвіті матерів дітей-дошкільників; з метою організації світличок створити при Окружних Радах Фонди Дошкілля задля фінансової підтримки світличок на їх початковій стадії; проводити курси працівників дошкілля для фахової підготовки «дошкільних учительок»; придбати фонди на видання відповідної дитячої та методичної літератури; провести кампанію в пресі для більшого розуміння ваги дошкільного виховання – закликаючи як батьків, так і всю громаду до співпраці в цій нелегкій, але важливій та вдячній справі [6, с.2].

Згідно з ухвалами XV Конвенції СУА (5-7.07.1968 р., Чикаго) на перше місце у виховній праці також висувається справа дошкільного виховання – справа дошкілля, світличок. Взявши до уваги домовленість зі Шкільною Радою УККА, у 1965 році СУА зобов'язався організувати, вести і відповідати за один напрямок української виховної системи [6, с.2].

Надаючи важливого значення вихованню дітей дошкільного віку, громадські організації українців (а серед них і СФУЖО) на сесії дошкільного виховання в Торонто (1965 рік) створили Світову Раду Дошкілля (СРД) як координаційний центр українських дошкільних установ у країнах поселення у вільному світі.

Турбота за виховання дітей дошкільного віку вже давно привертала увагу виховної референтури Союзу Українок Америки. Даний факт слугував підґрунтям створення та відкриття світличок у різних осередках СУА. Завдяки ініціативним одиницям станом на перший квартал 1965 року налічувалось 12 світличок на терені вищеназваної організації [2, с.24]. З метою закріплення даного становища, подальшого відкриття садочків, реалізації й виконання завдань у рамках дошкільного виховання було заплановано тісну співпрацю СУА із Шкільною Радою УККА (ШР). Таким чином, 8 травня 1965 року в Домі СУА у Філадельфії відбулася спільна нарада представників Екзекутиви й Виховної Комісії СУА і представників ШР УККА. Спостерігаючи за тим, як кожного року щораз важче стає прищепити дитині знання і зацікавлення українознавством і в тривозі за українське майбутнє, метою наради було закликати до співпраці, а також моральної, професійної та матеріальної підтримки українське громадянство, всіх тих, хто може надати українській молоді своє знання, професійний досвід, дрібку часу чи фінансові засоби; тих, хто усвідомлює і розуміє той незаперечний факт, що дошкільне виховання і його розбудова зміцнить основи українського шкільництва, яке «...під сучасну хвилину є однією з головних передумов існування української спільноти на еміграції» [3, с.10]. В ході наради голова СУА підкреслила для всіх присутніх, що потреба порозуміння між виховним діянням СУА та Шкільною Радою УККА вже раніше відчувалась. А тепер, коли Союз Українок Америки вже довів на ділі свої можливості на практиці і продовжував працювати над їх поширенням і поглибленням – таке порозуміння стало необхідним. «Справа дошкільного виховання вимагає найбільшої нашої уваги. ШР УККА теж

свідома всіх потреб і труднощів цієї виховної ділянки. Отже настала пора з'ясувати становище обох чинників та узгодити дальшу дію» [2, с.24-25].

В ході зазначеної конференції виступив голова Шкільної Ради, доктор Едвард Жарський з доповіддю «Мета і причини нашої наради», у якій окреслив становище ШР УККА у справі дошкільного виховання, наголосивши на тому, що до цього часу Шкільна Рада обмежувалася у своїй діяльності тільки до шкіл українознавства і тому радо вітає ініціативу й роль СУА в ділянці дошкільного виховання. У своєму виступі Е. Жарський зауважив, що Шкільна Рада УККА охоче допомагатиме і служитиме всіма порадами, посприє у виданні потрібних допоміжних матеріалів, подбає про матеріал для фахової підготовки садівничок. Однак він підкреслив, що сама організація світличок, професійна підготовка фахівців з дошкільного виховання, складання програми роботи у дошкіллі – це все повинно бути завданням СУА. Таку позицію у відношенні до предмету обговорення Е. Жарський пояснив тим, що дошкільна ділянка докорінно відрізняється від шкіл українознавства й може бути виконана тільки за допомогою великої уваги і вміння саме жіночої організації [2, с.25].

З наступною темою для обговорення виступила Анна Богачевська – виховна Референтка Головної Управи СУА з доповіддю «Організація Світличок СУА і вишкіл садівничок та виховниць». Виступ А. Богачевської був присвячений висвітленню можливостей українських світличок та їх труднощам. Тут автор з'ясувала найпекучіші проблеми, що їх зазнають організатори садочка на своєму шляху, а саме: недостатня кількість фахових спеціалістів із дошкільного виховання, відповідного приміщення та необхідного фінансового вкладу – «...ще має значення слабе зрозуміння батьків для цієї справи. Отже поширення Світличок не може йти так швидко, як здавалось би. Треба вложити певну енергію в те, щоб побороти згадані перешкоди. Тут потрібна допомога й інших чинників, передусім ШР УККА і нашого духовенства» [2, с.25]. Осипа Грабовенська з'ясовувала відношення молодих матерів до справ дошкілля у виступі на тему «Національне і релігійно-етичне виховання молодої матері. Як довела доповідка – більшість молодих матерів мають глибоке розуміння потреб садочка. У виступі «Матеріяли і посібники для української Світлички» – Ярина Телепко, член Виховної Комісії СУА, відмітила, що у дошкіллі гостро відчувається брак іграшок та дидактичного матеріалу з українською тематикою, а вони б дуже згодилися у вихованні дитини, тому що виконують подвійну функцію – і навчально-дидактичну, і національно-виховну. «Дошкільне виховання й українське громадянство» – у цій доповіді Ірина Пеленська, референтка ШР УККА, висвітлила готовність Шкільної Ради сприяти справі дошкілля, а також наголосила, що до цієї важливої місії варто активно залучати все українське громадянство і педагогічний світ. Можна констатувати, що наслідком даної конференції є те, що СУА увійшов у нову стадію виховної праці, що збільшила його відповідальність та обіцяла кращі успіхи в дошкільній ділянці [2, с.24-25].

1966 року в Торонто відбувся семінар Комісії Виховної Системи та

СФУЖО на тему «Роль жіночих організацій в українській виховній системі». Після того в Детройті відбулася Сесія Виховної Праці Матері під керівництвом СФУЖО і СУА, яка розглянула і залишила низку цінних матеріалів, що стосувалися розширення мережі українських дошкільних закладів та їх ролі у вихованні підростаючих поколінь зарубіжних українців [13, с.36].

У вступному слові до Курсу працівників дошкілля, що відбувся під керівництвом Виховної Комісії СУА, зазначається: «Союз Українок Америки поклав в основу своєї діяльності організування світличок і садочків для дошкільного виховання дитини – як один з головних засобів для збереження українського поселення у вільному світі...» [15, с.1].

Ще однією важливою подією, що відіграла вирішальну роль в організації мережі дошкільних закладів в українській діаспорі став IX Конгрес Комітету Українців Канади (КУК) у 1968 році, на якому зазначалося: «...ми повинні подумати над тим, щоби українські діти мали нагоду час до часу зійтись і зустрінутись з іншими українськими дітьми, бо лиш в цей спосіб у них розвинеться свідомість від наймолодших літ приналежності до громади...В тій стадії неоцінену місію може сповнити добре зорганізований садок, де молоде серце дитини прийматиме елементи української культури і українського походження і буде їх завойовувати на ціле життя» [19]. Адже «там, де є садки, вони показалися дуже корисним впливовим чинником у вихованні дітей. І тому нам треба скеровувати якнайбільше уваги на садки. Ніяка інша громадська праця не є такою важною, як садки» [9, с.22]. Великої уваги надавалось не тільки відкриттю мережі дошкільних закладів, але і належному піднесенню їх на освітньо-виховному та адміністративному рівні.

Зростаюче зацікавлення громадянства і свідомих батьків у відкритті та веденні українських дошкільних закладів призвели до того, що починаючи з 1969 року Виховна Референтура СУА започаткувала в журналі «Наше Життя» сторінку «Наші Світлички». На сторінках преси подавалася велика кількість матеріалів про виховну роботу, особлива увага приділялася дошкіллю. Рубрику вела Олена Климишин – Виховна Референтка Головної Управи СУА. Звертаючись через друковане слово до всіх свідомих українців, які через життєві обставини опинилися за океаном, до тих, кому не байдужа доля підростаючого покоління, вона наголошувала, що справа виховання – це справа не лише педагогів та батьків, а цілої громади. «Це моє звернення, гаряче бажання до всіх батьків, виховних референток, учительок дошкілля і всіх, що розуміють наш обов'язок щодо виховання молодого покоління на позитивних членів нашої спільноти: разом доложимо всіх старань, використаємо всі можливості в організації дитячих світличок, щоб клич «50 дитячих світличок у 50-ліття СУА» не був тільки кличем, а став дійсністю. Тоді також і ця скромна рубрика стане сторінкою, що в ній радо будемо себе інформувати про наші досягнення і нові почини розбудови дитячих світличок» [5, с.3]. На сторінках журналу Олена Климишин в основному зверталася до батьків маленьких українців, проте багато корисної інформації для себе могли почерпати зі

сторінок журналу і педагоги дошкілля. Тут пропонувалися методичні поради, готові розробки та взірці занять, сценарії проведення різних тематичних свят. Авторка закликала вихователів, спілкуючись через сторінки журналу, подавати свої побажання, думки, ділитися своїми методами виховання, застосовуваними в українській світличці [5, с.3].

У червні 1970 року Осередок Дошкілля США розпочав друкувати у популярній серед українських переселенців щоденній американській газеті «Свобода» рубрику «Дошкільне Виховання». Найвагомим вкладом у виховну ділянку мав СУА, його ж заслугою була організація та провадження великої кількості садочків.

Висновки. Отже, беручи до уваги вищезазначені факти, можемо стверджувати – українські жіночі об'єднання: Світова Федерація Українських Жіночих Організацій, Союз Українок Америки та Союз Українок Канади відіграли неабияку роль в організації та розбудові української системи національного дошкілля у вільному світі. Крім того, дані організації всіляко підтримували всі починання та ініціативи педагогів українських національних дитячих садків у США та Канаді, тим самим створюючи необхідну базу для збереження підростаючого покоління при українстві навіть за океаном.

Література:

1. Бурачинська Л. Про ролі жінки-господині. *Наше життя* (США). 1953. №3. С. 4-5. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1954-03-march-magazine-Our-Life.pdf>
2. Виховна нарада. *Наше життя* (США). 1965. № 6. С. 24-25. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/196x/1965-06-june-magazine-Our-Life.pdf>
3. Жарський Е., Пеленська І., Богачевська А. Українське дошкільне виховання в ЗДА. Постанови (Комунікат). *Наше життя* (США). 1965. № 6. С. 10. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/196x/1965-06-june-magazine-Our-Life.pdf>
4. Жеребецький Ю. Освітні зв'язки з Україною. *Відгукніться* (Канада). 2006. № 20. С. 9
5. Климишин О. 50 Світличок на 50-ліття. *Наше життя* (США). 1973. №1. С. 3. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/197x/1973-01-january-magazine-Our-Life.pdf>
6. Климишин О. Наші виховні завдання (з головної управи СУА). *Наше життя* (США). 1970. № 1. С. 2. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/197x/1970-01-january-magazine-Our-Life.pdf>
7. Л.Б. Знову рік праці за нами (з річного звіту СФУЖО). *Наше життя* (США). 1951. №1. С. 20. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1951-01-january-magazine-Our-Life.pdf>
8. Л.Б. Перший крок. *Наше життя* (США). 1950. № 9. С. 5. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1950-09-september-magazine-Our-Life.pdf>
9. Магус С. Дитячі садки стали потребою нашого життя. *Промінь* (Канада). 1967. №11. С. 22-23.
10. Макар В. *Соціально-політична інтеграція українців у політичне суспільство Канади*. Чернівці: Прут, 2006. 284 с.
11. Марунчак М. *Історія українців Канади*. Т.1. Вінніпег, 1991. 464 с.
12. Олесницька К. Зорганізоване жіноцтво в розбудові справедливого миру (промова, виголошена на третьому Конгресі американських українців у Вашингтоні). *Наше життя* (США). 1946. № 7. С. 4. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/194x/1946-07-july-magazine-Our-Life.pdf>
13. Пазуняк Н. Наші осяги за 20 років. *Українка в світі* (США). 1969. № 1-3 (20-22). С. 34-38.

14. Пастернакова М. Діти на роздоріжжі. *Наше життя* (США). 1953. №6. С. 3-4. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1953-06-june-magazine-Our-Life.pdf>
15. Пеленська І. *Збірник матеріалів курсу працівників дошкілля* (що відбувся заходом виховної комісії Союзу Українок Америки у Філадельфії 4 лютого-11 червня 1966 р.). Філадельфія: Союз Українок Америки, 1966. 91 с.
16. Резолюції IX Конвенції Союзу Українок Америки. *Наше життя* (США). 1951. №1. С. 24-25. URL: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1951-01-january-magazine-Our-Life.pdf>
17. Руснак І.С., Романюк С.З. *Українське шкільництво в Канаді*. Снятин: «Прут Принт», 2002. 352 с.
18. Lupul M.R. *The Politics of Multiculturalism : A Ukrainian-Canadian Memoir*. Edmonton, Toronto : Canadian Institute of Ukrainian Studies, 2005. 508 p. URL: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24532/file.pdf>
19. *9-й Конгрес Українців Канади*. Торонто, 1968. 99 с.

References:

1. Burachynska, L. (1953). Pro rol zhinky-gospodyni [About the role of a woman-hostess]. *Nashe Zhyttia*, 3. 4-5. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1954-03-march-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
2. Vyhovna narada. (1965). [Educational meeting]. *Nashe Zhyttia*, 6. 24-25. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/196x/1965-06-june-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
3. Zharskyj, E., Pelenska, I., & Bogachevska, A. (1965). Ukrayinske doshkilne vyhovannya v ZDA. Postanovy (Komunikat). [Ukrainian preschool education in the USA. Resolutions (Communication)]. *Nashe Zhyttia*, 6. 10. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/196x/1965-06-june-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
4. Zherebeczkyj, Yu. (2006). Osvitni zvyazky z Ukrayinoyu. [Educational ties with Ukraine]. *Vidguknit'sya*, 20. 9. [in Ukrainian].
5. Klymyshyn, O. (1973). 50 Svitlychok na 50-littyu. [50 Kindergartens for the 50th anniversary]. *Nashe zhyttia*, 1. 3. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/197x/1973-01-january-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
6. Klymyshyn, O. (1970). Nashi vyhovni zavdannya (Z golovnoyi upravly SUA). [Our educational tasks (From the main board of UNWLA)]. *Nashe zhyttia*, 1. 2. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/197x/1970-01-january-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
7. L.B. (1951). Znovu rik praci za namy (z richnogo zvitv SFUZhO). [Again a year of work has passed]. *Nashe zhyttia*, 1. 20. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1951-01-january-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
8. L.B. (1950). Pershyj krok. [The first step]. *Nashe zhyttia*, 9. 5. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1950-09-september-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
9. Magus, S. (1967). Dytyachi sadky staly potreboyu nashogo zhyttia. [Kindergartens have become a necessity of our lives]. *Promin*, 11. 22-33. [in Ukrainian].
10. Makar, V. (2006). *Socialno-politychna integraciya ukrayinciv u politychne suspilstvo Kanady*. [Socio-political integration of Ukrainians into the political society of Canada]. Chernivci: Prut. [in Ukrainian].
11. Marunchak, M. (1991). *Istoriya ukrayinciv Kanady*. [History of Ukrainians in Canada]. T.1. Vinnipeg, [in Ukrainian].
12. Olesnyczka, K. (1946). Zorganizovane zhinocztvo v rozbudovi spravedlyvogo myru (promova, vygoloshena na tretomu Kongresi amerykanskyh ukrayinciv u Vashyngtoni). [Organized Women in Building a Fair Peace (speech delivered at the Third Congress of American Ukrainians in Washington)]. *Nashe zhyttia*, 7. 4. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/194x/1946-07-july-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].
13. Pazunyak, N. (1969). Nashi osyagy za 20 rokiv. [Our achievements for 20 years]. *Ukrayinka v sviti*, 1-3 (20-22). 34-38. [in Ukrainian].

14. Pasternakova, M. (1953). Dity na rozdorizhzi. [Children at the crossroads]. *Nashe zhyttia*, 6. 3-4. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1953-06-june-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].

15. Pelenska, I. (1966). *Zbirnyk materialiv kursu pracivnykiv doshkillya* (shho vidbuvsya zaxodom vyhovnoyi komisiyi Soyuzu Ukrayinok Ameryky u Filadelfii 4 lyutogo-11 chervnya 1966 r.). [Collection of materials for the course of preschool workers (held by the educational commission of the Union of Ukrainian Women of America in Philadelphia, February 4-June 11, 1966)]. Filadelfiia : Soyuz Ukrayinok Ameryky. [in Ukrainian].

16. *Rezolyuciya IX Konvenciyi Soyuzu Ukrayinok Ameryky* (1951). [IX Resolution of the Convention of the Union of Ukrainian Women of America]. *Nashe Zhyttia*, 1. 24-25. Retrieved from: <https://unwla.org/media/magazine/our-life/195x/1951-01-january-magazine-Our-Life.pdf> [in Ukrainian].

17. Rusnak, I., & Romanyuk, S. (2002). *Ukrayins`ke shkilnycztvo v Kanadi*. [Ukrainian schooling in Canada]. Snyatyn: «Prut Prynt». 352. [in Ukrainian].

18. Lupul, M.R. (2005). *The Politics of Multiculturalism: A Ukrainian-Canadian Memoir*. Edmonton, Toronto: Canadian Institute of Ukrainian Studies. Retrieved from: <https://diasporiana.org.ua/wp-content/uploads/books/24532/file.pdf> [in English].

19. *9-j Kongres Ukrayinciv Kanady*. [9th Congress of Ukrainians of Canada]. (1968). Toronto, 1968. 99. [in Ukrainian].